Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
G. HOGAN
представено на 12 ноември 2020 година [1]

Дело C-729/19

TKF
срещу
Department of Justice for Northern Ireland

(Преюдициално запитване, отправено от Court of Appeal in Northern Ireland (Апелативен съд на Северна Ирландия, Обединено кралство)

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси — Признаване и изпълнение на съдебни решения и сътрудничество по въпроси, свързани със задължения за издръжка — Регламент (ЕО) № 4/2009 — Член 75 — Действие във времето — Възможност за вписване и изпълнение на съдебни решения, постановени преди присъединяването на държавата по произход към Европейския съюз“

I. Въведение

1. При какви обстоятелства (евентуално) може да се признае съдебно решение за издръжка, постановено от национална юрисдикция преди присъединяването на тази държава към Европейския съюз, съгласно разпоредбите на Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета от 18 декември 2008 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка [2]? По същество това е въпросът, който се поставя с настоящото преюдициално запитване от Court of Appeal for Northern Ireland (Апелативен съд на Северна Ирландия, Обединеното кралство).

2. Следователно настоящото преюдициално запитване се отнася до признаването и изпълнението в Обединеното кралство на решения по въпроси, свързани със задължения за издръжка, постановени в Полша преди присъединяването ѝ към Европейския съюз на 1 май 2004 г. и предхождащи датата, от която се прилага Регламент № 4/2009, а именно 18 юни 2011 г. Преди да бъдат разгледани фактическите обстоятелства в основата на настоящото преюдициално запитване, следва първо да се установи релевантната правна уредба.

1 Език на оригиналния текст: английски.

2 ОВ L 7, 2009 г., стр. 1 и поправки в ОВ L 131, 18.5.2011 г., стр. 26, ОВ L 8, 12.1.2013 г., стр. 19 и ОВ L 281, 23.10.2013 г., стр. 29.

II. Правна уредба

A. Право на Съюза

1. Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета

3. Член 66 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела [3] гласи:

„1. Настоящият регламент се прилага само по отношение на съдебни производства, които са образувани и по отношение на документи, официално съставени или вписани като [автентични] документи след влизането на същия в сила.

2. При все това, ако производството в държавата членка по произход е образувано преди влизането в сила на настоящия регламент, съдебни решения, постановени след датата на влизане в сила, се признават и изпълняват в съответствие с разпоредбите на глава III:

а) ако производството в държавата членка по произход е образувано след влизането в сила на [Конвенцията от 27 септември 1968 година относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3, наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“)] или [Конвенцията от Лугано относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 319, 1988 г., стр. 9; публикувана на български език в ОВ L 339, 2007 г., стр. 3, наричана по-нататък „Конвенцията от Лугано“)] както в държавата членка по произход, така и в сезираната държава членка;

б) във всички други случаи, ако компетентността се основава на правила, които съответстват на предвидените в глава II или на конвенция, сключена между държавата членка по произход и сезираната държава членка, която е била в сила при образуването на производството“.

2. Регламент № 4/2009

4. Съображения 31, 44 и 47 от Регламент № 4/2009 гласят:

„(31) За да се улесни трансграничното събиране на вземания за издръжка, следва да се установи режим на сътрудничество между централните органи, определени от държавите членки. Тези органи следва да оказват помощ на [кредиторите] и на длъжниците по задължения за издръжка да предявяват правата си в друга държава членка посредством внасянето на молби за признаване, за декларация за изпълняемост и за изпълнение на вече съществуващи решения, за изменение на такива решения или за постановяване на решение. Те следва също да обменят информация с цел да се открие местонахождението на длъжниците и [кредиторите] и при необходимост да се определят доходите и имуществото им. Те следва освен това да си сътрудничат чрез обмен на информация от общ характер и да подпомагат сътрудничеството между компетентните органи в своята държава членка.

[…]

3 ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74.

(44) Настоящият регламент следва да измени Регламент (ЕО) № 44/2001, като замени неговите разпоредби, приложими за задълженията за издръжка. При спазване на преходните разпоредби на настоящия регламент, за въпросите, свързани със задължения за издръжка, държавите членки следва да прилагат разпоредбите на настоящия регламент относно компетентността, признаването, изпълнителната сила и изпълнението на решенията и правната помощ на мястото на Регламент (ЕО) № 44/2001, считано от датата на прилагане на настоящия регламент.

[…]

(47) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокола относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за създаване на Европейската общност, Обединеното кралство не участва в приемането на настоящия регламент, не е обвързано от него и от неговото прилагане. Това обаче не засяга възможността Обединеното кралство да уведоми за намерението си да приеме настоящия регламент след приемането му в съответствие с член 4 от същия протокол“.

5. Член 2 от Регламент № 4/2009 е озаглавен „Определения“ и параграф 1, точка 1 от него предвижда:

„За целите на настоящия регламент:

1. „решение“: означава решение в областта на задълженията за издръжка, постановено от съд на държава членка, независимо от наименованието на това решение — постановление, разпореждане, определение или изпълнителен лист, както и решение на съдебно длъжностно лице, определящо размера на процесуалните разноски. За целите на глави VII и VIII под „решение“ се разбира и решение в областта на задълженията за издръжка, издадено в трета държава“.

6. Глава IV от Регламент № 4/2009, озаглавена „Признаване, изпълняемост и изпълнение на решенията“, съдържа три раздела. Съгласно член 16 от този регламент раздел 1, включващ членове 17—22 от посочения регламент, се отнася до решения, постановени в държава членка, която е обвързана от Хагския протокол от 23 ноември 2007 г. относно приложимото право към задължения за издръжка (наричан по-нататък „Хагският протокол“), раздел 2, включващ членове 23—38 от посочения регламент, се отнася до решения, постановени в държава членка, която не е обвързана от Хагския протокол, а раздел 3, включващ членове 39—43 от посочения регламент, съдържа разпоредби, които се отнасят до всички решения.

7. Глава VII от Регламент № 4/2009, която обхваща членове 49—63 от Регламента, съдържа разпоредби относно сътрудничеството между централните органи.

8. Член 75 от Регламент № 4/2009, озаглавен „Преходни разпоредби“, гласи:

„1. Настоящият регламент се прилага само към вече открити производства, одобрени или сключени съдебни спогодби, както и към автентични документи, съставени считано от датата на неговото влизане в сила, при спазване на параграфи 2 и 3.

2. Раздели 2 и 3 от глава IV се прилагат към:

а) решения, постановени в държавите членки преди датата на прилагане на настоящия регламент, за които от тази дата е поискано признаване и декларация за изпълняемост;

б) решения, постановени от датата на прилагане на настоящия регламент в резултат на открити преди тази дата производства,

доколкото тези решения попадат в приложното поле на [Регламент № 44/2001] за целите на признаването и изпълнението.

[Регламент № 44/2001] продължава да се прилага спрямо производства за признаване и изпълнение, които са висящи към датата на прилагане на настоящия регламент.

Първа и втора алинея се прилагат *mutatis mutandis* към одобрени или сключени съдебни спогодби, както и към автентични документи, съставени в държавите членки.

3. Глава VII относно сътрудничеството между централните органи се прилага към исканията и молбите, получени от централния орган, считано от датата на прилагане на настоящия регламент“.

9. Съгласно член 76 от Регламент № 4/2009, с изключение на член 2, параграф 2, член 47, параграф 3 и членове 71, 72 и 73, този регламент се прилага, считано от 18 юни 2011 г., при условие че Хагският протокол от 2007 г. е приложим в Съюза към тази дата.

3. Решение 2009/451/ЕО

10. В съответствие с член 2 от Решение 2009/451/ЕО на Комисията от 8 юни 2009 година относно намерението на Обединеното кралство да приеме Регламент (ЕО) № 4/2009[4] този регламент влиза в сила в Обединеното кралство на 1 юли 2009 г.

4. Решение 2009/941/ЕО

11. В съответствие с член 4 от Решение 2009/941/ЕО на Съвета от 30 ноември 2009 година за сключване от Европейската общност на [Хагския протокол][5], в рамките на Съюза нормите на протокола се прилагат временно, считано от 18 юни 2011 г.

Б. Правото на Обединеното кралство

12. Член 4, параграф 1A от Magistrates Courts (Civil Jurisdiction and Judgments Act 1982) Rules (Northern Ireland) 1986 (Правилник от 1986 г. за производството пред магистратските съдилища в Северна Ирландия при прилагането на Закона от 1982 г. за международната компетентност и изпълнението на чуждестранни съдебни решения по граждански дела) гласи:

„Когато получи молба по член 26 от [Регламент № 4/2009], с която се иска вписване с цел изпълнение на решение за издръжка, постановено в различна от Обединеното кралство държава, за която се прилага този регламент, секретарят на магистратския съд вписва съответното решение с протоколна или паметна записка, която подписва и завежда в регистъра на актовете на съда, освен в случаите по член 24 от Регламента и по параграфи 3 и 4 от настоящия член“.

4 ОВ L 149, 2009 г., стр. 73.

5 ОВ L 331, 2009 г., стр. 17.

III. Фактите в главното производство

13. Полските граждани TKF и AKF сключват брак в Полша през 1991 г. Те имат двама синове. На 1 април 1999 г. полски съд осъжда TKF да заплаща издръжка на AKF. Между декември 2002 г. и февруари 2003 г. се води последващо дело за издръжка пред полския съд. Това последващо дело приключва с т.нар. от запитващата юрисдикция „решения за изменение на издръжката“ от 14 февруари 2003 г., като с тези решения „се изменят първоначални решения по този въпрос, постановени от същия съд на 1 април 1999 г.“[6].

14. През 2004 г. TKF и AKF се развеждат. Две години по-късно, през август 2006 г., TKF пристига в Северна Ирландия и оттогава живее там.

15. С решения от 24 октомври 2013 г. и 15 август 2014 г. (наричани по-нататък „решенията за вписване“) секретарят на Magistrates' Court for the Petty Sessions District of Belfast and Newtownabbey (Магистратски съд за район Белфаст и Нютаунаби, Обединеното кралство) вписва и обявява за подлежащи на изпълнение двете решения за издръжка, постановени от полския съд на 14 февруари 2003 г. Решенията за вписване са постановени в съответствие с член 75 от Регламент № 4/2009. Освен това с тях вписаните решения са обявени за подлежащи на изпълнение по смисъла на глава IV, раздел 2 от същия регламент.

16. TFK обжалва решенията за вписване пред High Court of Justice in Northern Ireland, Queen's Bench Division (Висш съд на Северна Ирландия, общо гражданско отделение, Обединеното кралство), като изтъква, че тъй като към момента на постановяването на полските съдебни решения Полша не е била държава — членка на Европейския съюз, е неприложим раздел 2 от глава IV от Регламент № 4/2009. Той също така твърди, че членове 23 и 26 не се прилагат за решенията на полските съдилища и че при всички случаи тези решения не са в съответствие с член 24 от Регламент № 4/2009, доколкото не е установено TFK да е знаел за въпросните дела и да се е явил или да е бил представляван по тях.

17. High Court of Justice in Northern Ireland, Queen's Bench Division (Висш съд на Северна Ирландия, общо гражданско отделение) обаче отхвърля жалбата с мотива, че Регламент № 4/2009 не съдържа разпоредби, които да ограничават действието му във времето само до решенията за издръжка, постановени в Полша едва след датата на присъединяването ѝ към Съюза. Освен това, макар член 75, параграф 2 от Регламент № 4/2009 да е неприложим, тъй като Полша е страна по Хагския протокол, съгласно член 75, параграф 3 от този регламент, в случая всъщност е приложима глава VII от същия регламент. Ето защо High Court of Justice in Northern Ireland, Queen's Bench Division (Висш съд на Северна Ирландия, общо гражданско отделение) приема, че предвид тази глава е правилно вписването и изпълнението на решенията за издръжка, постановени от полския съд. TFK обжалва това решение пред Court of Appeal in Northern Ireland (Апелативен съд на Северна Ирландия, наричан по-нататък „запитващата юрисдикция“).

18. Пред запитващата юрисдикция съответно е поставен въпросът за действието във времето на Регламент № 4/2009 във връзка с вписването на решения за издръжка и обявяването им за подлежащи на изпълнение, както и въпросът за приложимостта на член 75, параграф 2 от този регламент по отношение на решения, постановени в държави, които са страни по Хагския протокол. В този контекст запитващата юрисдикция изразява съмнения относно приложимостта на Регламент № 4/2009 по отношение на решения за издръжка, постановени в

6 От материалите по делото обаче не става съвсем ясно дали производството в периода 2002—2003 година представлява изцяло ново дело, или (което е по-вероятно) решението за изменение на издръжката е постановено в резултат от нови искания, предявени в периода 2002—2003 година по отношение на предходното дело от 1999 г. В крайна сметка това следва да се провери от запитващата юрисдикция.

Полша преди присъединяването ѝ към Съюза, както и по въпроса дали Magistrates' Court for Petty Sessions District of Belfast and Newtownabbey (Магистратски съд за район Белфаст и Нютаунаби) е имал правомощието да впише съответните решения за издръжка съгласно някоя от разпоредбите на член 75 от Регламент № 4/2009.

IV. Преюдициалното запитване

19. При тези обстоятелства с акт от 2 септември 2019 г., постъпил в Съда на 2 октомври 2019 г., Court of Appeal in Northern Ireland (Апелативен съд на Северна Ирландия) решава да спре производството по делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 75, параграф 2 от [Регламент № 4/2009] да се тълкува в смисъл, че се прилага само по отношение на „решения“, постановени в държави, които са били членки на Съюза към момента на постановяването на тези решения?

2) Като се има предвид, че сега Полша е държава — членка на Съюза, която е обвързана от Хагския протокол, трябва ли да се приеме, че решенията за издръжка, постановени от полски съд през 1999 г. и 2003 г., тоест преди Полша да се присъедини към Съюза, понастоящем могат да се вписват и изпълняват в другите държави членки на основание на някоя от разпоредбите на [Регламент № 4/2009], и по-конкретно:

   а) на основание на член 75, параграф 3 и член 56 от [Регламент № 4/2009];

   б) на основание на член 75, параграф 2 и глава IV, раздел 2 от [Регламент № 4/2009];

   в) на основание на член 75, параграф 2, буква а) и глава IV, раздел 3 от [Регламент № 4/2009];

   г) на основание на някоя друга разпоредба от [Регламент № 4/2009]?“.

20. TKF и Европейската комисия представят писмени становища. Освен това в съдебното заседание, проведено на 14 октомври 2020 г., устни становища представят TKF, Министерството на правосъдието на Северна Ирландия, полското правителство и Комисията.

21. Както бе подчертано в съдебното заседание, за съжаление настоящото преюдициално запитване вероятно е последното дело на Северна Ирландия, което Съдът има възможност пряко да разгледа. Действително Обединеното кралство напусна Съюза на 31 януари 2020 г. в полунощ (централноевропейско време). Може обаче да се отбележи, че съгласно разпоредбите на член 86, параграф 2 и член 89, параграф 1 от Споразумението за оттеглянето на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия[7] решението на Съда ще продължи да има задължителна сила в своята цялост спрямо Обединеното кралство и на негова територия (включително Северна Ирландия), независимо от датата на постановяване на решението от Съда.

7 ОВ L 29, 2020 г., стр. 7.

V. Анализ

A. По първият въпрос

22. С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали предвидената в член 75, параграф 2 от Регламент № 4/2009 дерогация по отношение на действието във времето на Регламент № 4/2009 трябва да се тълкува в смисъл, че се прилага само за „решенията“, постановени от национални съдилища в държави, които вече са били членки на Съюза към момента на постановяване на тези решения.

23. Според постоянната практика на Съда при тълкуването на разпоредба на правото на Съюза трябва да се взема предвид не само нейното съдържание, но и нейният контекст и целите на правната уредба, от която тя е част [8].

24. Прилагането на тези принципи към настоящия случай на първо място показва, че съгласно определението в член 2, параграф 1, точка 1 от Регламент № 4/2009 „решение“ означава решение в областта на задълженията за издръжка, постановено от съд *на държава членка*. Следователно Регламент № 4/2009 изхожда от предпоставката, че съдебното решение трябва да е постановено от съд на държава членка и това е отправната точка. Несъмнено положението на Полша преди май 2004 г. не е такова.

25. Член 75 от Регламент № 4/2009 е преходна разпоредба, която има за цел да уреди положението на решенията, постановени преди влизането в сила на този регламент. Следва, разбира се, да се припомни, че както посочва съображение 44 от този регламент, Регламент № 4/2009 по същество заменя общите разпоредби относно компетентността и изпълнението на решения за издръжка, които преди това се съдържат в Регламент № 44/2001. С други думи, Регламент № 4/2009 представлява lex specialis по въпросите за компетентността, приложимия закон, признаването и изпълнението на съдебните решения в специфичната област на задълженията за издръжка [9].

26. Тъй като е налице съществена приемственост между двата регламента, може само да се очаква, че разпоредбите на Регламент № 4/2009 обхващат решенията по въпроси, свързани със задължения за издръжка, постановени в държавите членки преди датата на влизане в сила на последния регламент, 18 юни 2011 г. [10]. Това, както ще видим по-нататък, намира отражение в преходните разпоредби, съдържащи се в член 75 от Регламент № 4/2009. Остава обаче основният въпрос дали тези разпоредби могат да се тълкуват в смисъл, че имат обратно действие и се прилагат към решения, постановени от националните юрисдикции на държавите преди присъединяването им като държави — членки на Съюза. Именно този ключов въпрос ще разгледаме тук.

27. Член 75, параграф 1 предвижда най-напред, че при спазване на параграфи 2 и 3 от същия член Регламентът се прилага само към вече открити производства, одобрени или сключени съдебни спогодби, както и към автентични документи, съставени считано от датата на неговото влизане в сила. Член 75, параграф 3 се отнася до преходния режим на сътрудничеството между централните органи и не е релевантен към първия въпрос, въпреки че предлагам да се анализира евентуалното отражение на тази разпоредба при разглеждането на втория въпрос.

8 Вж. в този смисъл решение от 12 ноември 2014 г., L (C-656/13, EU:C:2014:2364, т. 38).

9 Вж. в този смисъл решение от 4 юни 2020 г., FX (Оспорване изпълнението на вземане за издръжка) (C-41/19, EU:C:2020:425, т. 33).

10 Както предвижда член 76 от Регламент № 4/2009.

28. Член 75, параграф 2 от Регламент № 4/2009, и по-специално член 75, параграф 2, буква а), обаче е от основно значение и се отнася до две хипотези, които малко се различават една от друга. Първо, член 75, параграф 2, буква а) от Регламент № 4/2009 предвижда, че раздел 2 (който включва членове 23—38 от този регламент и се прилага към решения, постановени в държава членка, която не е обвързана от Хагския протокол) и раздел 3 (който включва членове 39—43 от този регламент и който съдържа общи разпоредби за всички решения) се прилагат към „решения, постановени *в държавите членки* преди датата на прилагане на настоящия регламент, за които от тази дата е поискано признаване и декларация за изпълняемост“ [11].

29. Формулировката, която си позволих да подчертая — „в държавите членки“ — очевидно трябва да се тълкува във връзка със самото определение на понятието „решение“, съдържащо се в член 2, параграф 1, точка 1 от Регламент № 4/2009. Всичко това дава ясни текстови указания, че решението на въпросния национален съд трябва да е било постановено в момент, в който самата държава е била и държава — членка на Съюза. Разбира се Полша не отговаря на това условие преди май 2004 г.

30. Второ, член 75, параграф 2, букви а) и б) от Регламент № 4/2009 предвижда, че раздел 2 и раздел 3 се прилагат към решения, постановени преди датата на прилагане на регламента или след тази дата, но в резултат на открити преди нея производства, *доколкото тези решения попадат в приложното поле на Регламент № 44/2001 за целите на признаването и изпълнението.* Така тази разпоредба ясно указва, че само решенията, които попадат в приложното поле на Регламент № 44/2001, могат да се ползват съответно от преходните разпоредби на член 75, параграф 2, буква а) и на член 75, параграф 2, буква б).

31. Следователно е необходимо да се разгледа член 66 от Регламент № 44/2001, който се отнася до действието във времето на този регламент.

32. В това отношение е вярно, както поддържа полското правителство в устното си становище, представено в съдебното заседание от 14 октомври 2020 г., че член 66, параграф 2, буква а) от Регламент № 44/2001 предвижда, че решенията, постановени след влизането в сила на този регламент, се признават и изпълняват в съответствие с глава III от същия регламент, „ако производството в държавата членка по произход е образувано след влизането в сила на Брюкселската конвенция или Конвенцията от Лугано както в държавата членка по произход, така и в сезираната държава членка“.

33. Както обаче особено ясно посочва Съдът в решение от 21 юни 2012 г., Wolf Naturprodukte (C-514/10, EU:C:2012:367, т. 34), за да се обоснове приложимостта на този конкретен регламент за целите на признаването и изпълнението на съдебно решение, е необходимо *към момента на постановяване на това решение* Регламент № 44/2001 да е бил в сила *както* в държавата членка по произход, *така и* в сезираната държава членка.

34. С други думи, що се отнася до настоящото дело, преди всичко следва да се отбележи, че към момента на образуване на производството Конвенцията от Лугано не е била приложима по отношение на Полша, тъй като решението за издръжка е от 1 април 1999 г.[12] Въпреки че запитващата юрисдикция следва да провери дали исканията за изменение на това първоначално решение действително са направени в същото производство — както предполага терминът

11 Курсивът е мой.

12 Конвенцията от Лугано влиза в сила в Полша на 1 февруари 2000 г.

„изменение“ — фактът, че Конвенцията от Лугано е била приложима в Полша към момента на предявяването на тези искания, във всички случаи е ирелевантен, тъй като последните решения са постановени на 14 февруари 2003 г., тоест по време, когато Полша все още не е държава — членка на Европейският съюз.

35. От това тълкуване на преходните разпоредби на Регламент № 44/2001 следва във всеки случай, че когато разглежданите решения са постановени от съд на държава, която към съответния момент все още не е била членка на Съюза, тези решения не попадат в приложното поле на Регламент № 44/2001 — тъй като той все още не се е прилагал към тях — а следователно не попадат и в приложното поле на преходните разпоредби, предвидени в член 75, параграф 2 от Регламент № 4/2009.

36. Трето, докато внимателният прочит на текста на член 75, параграф 2 от Регламент № 4/2009 потвърждава недвусмислено, че постановените преди присъединяването съдебни решения не попадат в приложното поле на тези разпоредби за признаване и изпълнение, този извод при всички положения се подчертава и потвърждава от всяко телеологично тълкуване на член 75, параграф 2 от Регламент № 4/2009. В действителност от съображение 44 от Регламент № 4/2009 следва, че преходните разпоредби, предвидени в член 75, имат за цел да осигурят преминаването от предвидения в Регламент № 44/2001 общ режим към специалния режим на задълженията за издръжка, установен с Регламент № 4/2009, като по този начин се даде възможност за признаване и изпълнение на съдебните решения, постановени съгласно първия регламент. Тъй като решенията, постановени в държави, които към съответния момент не са били членки на Съюза, не попадат в приложното поле на Регламент № 44/2001, не е необходимо действието на посочените преходни разпоредби да се разпростира върху тези решения.

37. Съдът неизменно е подчертавал в контекста на цялата Брюкселска конвенция и режима на регламентите, че системата за признаване и изпълнение се основава на взаимно доверие, и по-специално на увереността, че юрисдикциите на всички държави членки ще прилагат съзнателно (при необходимост служебно) правилата за компетентност и процесуалните гаранции, предвидени в Брюкселската конвенция и последващите регламенти, така че признаването на съдебните решения, постановени преди присъединяването, зависи от обстоятелството дали компетентността на самата юрисдикция, постановила решението, се основава на правила за компетентност, съответстващи на правилата, установени в съответната конвенция или регламент [13].

38. От това следва, че прилагането на опростените правила за признаване и изпълнение, които защитават ищеца по-специално като му позволяват да постигне бързо, сигурно и ефективно изпълнение на постановеното в негова полза съдебно решение в държавата членка по произход, е обосновано само доколкото решението, което следва да бъде признато или изпълнено, е постановено в съответствие с правилата за компетентност, които могат да защитят интересите на ответника. Такава защита обаче не може да бъде гарантирана, когато решението е постановено в държава, в която Регламент № 44/2001 не е бил приложим към момента на образуване на производството, довело до постановяване на съответното решение, именно защото към онзи момент съдът не е бил длъжен да гарантира, че правилата за самата компетентност на този съд се основават на правилата за компетентност в член 3 и в глава II, раздели 2—7 от този регламент.

13 Вж. например решение от 9 октомври 1997 г., Von Horn (C-163/95, EU:C:1997:472, т. 18—20).

39. Тази позиция Съдът последно е заявил в решение от 21 юни 2012 г., Wolf Naturprodukte (C-514/10, EU:C:2012:367), в което той приема, че австрийско съдебно решение от 2003 г. не подлежи на изпълнение в Чехия през 2007 г. съгласно разпоредбите на Регламент № 44/2001, тъй като този регламент не е бил в сила в Чехия към датата на постановяване на решението на австрийския съд [14].

40. Ето защо с оглед на тези съображения считам, че дерогацията по отношение на действието във времето на Регламент № 4/2009, предвидена в член 75, параграф 2 от него, трябва да се тълкува в смисъл, че се прилага само за „решенията“, постановени от съдилищата в държави, които вече са били членки на Съюза към момента на постановяване на тези решения.

41. Това тълкуване съответства на текста, контекста и целта на член 75 от Регламент № 4/2009. Освен това то зачита принципа, че изключенията трябва да се тълкуват стриктно, за да не бъдат изпразнени от съдържание общите правила [15].

Б. По втория въпрос

42. С втория въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали е възможно решение, постановено от юрисдикция на държава членка преди присъединяването ѝ към Съюза, да се признава и изпълнява в друга държава членка на основание на някоя от разпоредбите на Регламент № 4/2009.

43. В началото може да се припомни, че съгласно член 76 от Регламент № 4/2009 последният се прилага, считано от 18 юни 2011 г., освен изключенията по член 2, параграф 2, член 47, параграф 3 и членове 71, 72 и 73. В допълнение единствените изключения от това правило са изрично регламентирани от законодателя на Съюза в член 75, параграфи 2 и 3 от Регламент № 4/2009. При това положение според мен единствено тези разпоредби са релевантни за отговора на втория преюдициален въпрос.

44. От отговора ми на първия въпрос на запитващата юрисдикция обаче следва, че член 75, параграф 2 от Регламент № 4/2009 не може да се прилага към решения, постановени в държави, които към момента на постановяване на тези решения все още не са били членки на Съюза. Ако това тълкуване на член 75, параграф 2 от Регламент № 4/2009 е правилно, би могло да се сметне, че помощната разпоредба на член 75, параграф 3 от Регламент № 4/2009 едва ли би улеснила косвено признаването и изпълнението на решение, постановено от съд на държава преди присъединяването ѝ към Съюза. Стигам до извода, че тази разпоредба също не може да се тълкува в посочения смисъл. Съображенията ми за това са следните.

45. Първо, от текста на член 75, параграф 3 от Регламент № 4/2009 следва, че разпоредбите на глава VII от този регламент, които се отнасят до сътрудничеството между централните органи, се прилагат към исканията и молбите, получени от централния орган, считано от датата на прилагане на Регламент № 4/2009, без никакви други ограничения. Съгласно определението в член 2, параграф 1, точка 1 от Регламент № 4/2009 обаче понятието „решение“ обхваща и решенията в областта на задълженията за издръжка, *издадени в трета държава* в рамките на глава VII.

14 Вж. точки 28—30.

15 Вж. в този смисъл решение от 26 февруари 2015 г., Wucher Helicopter и Euro-Aviation Versicherung (C-6/14, EU:C:2015:122, т. 24). Вж. още решение от 29 юли 2019 г., Комисия/Австрия (Строителни инженери, представители по индустриална собственост и ветеринарни лекари) (C-209/18, EU:C:2019:632, т. 35).

46. Въпреки това тези разпоредби реално не могат да доведат до извода, че решение, издадено в трета държава преди присъединяването ѝ към Съюза, се признава и изпълнява в държава членка въз основа на опростените правила на Регламент № 4/2009 единствено поради факта че кредиторът би могъл да се обърне към централен орган.

47. Това, на първо място, би противоречало на стремежа за равновесие между ищците и ответниците, който е в основата на ограничителното тълкуване на дерогацията, предвидена в член 75, параграф 2 от Регламент № 4/2009[16]. Второ, това би създало дискриминация между кредиторите, които решат да се обърнат към централните органи, и тези, които действат самостоятелно, макар Съдът изрично да е признал, че лицата *имат право, а не задължение* да искат съдействието на централните органи съгласно разпоредбите на глава VII от Регламент № 4/2009[17]. Ето защо едва ли може да се допусне, че признаването и изпълнението на решения, издадени преди присъединяването, би зависело от това, дали кредиторът по издръжката се е възползвал от възможностите, предоставени в глава VII. Освен това, както отбелязва процесуалният представител на TKF в съдебното заседание, няма основание да се предположи, че за разлика от разпоредбите на глава IV разпоредбите на глава VII се характеризират с каквото и да е намерение за предоставяне на компетентност.

48. За да не бъде лишен от смисъл член 75, параграф 3 от Регламент № 4/2009, следва да се уточни, че предложеното ограничително тълкуване не се прилага за исканията и молбите по членове 51 и 56 от Регламент № 4/2009, които не се отнасят пряко до признаването и изпълнението на решения, постановени от юрисдикция на държава преди присъединяването ѝ. Напълно възможно би било например такъв кредитор да поиска съдействие от централния орган за намиране на длъжника[18] или за подпомагане за получаване на подходяща информация относно доходите, а при нужда и информация относно имущественото състояние[19], или дори за получаване на решение, когато признаването и декларацията за изпълняемост на решение, постановено в държава, различна от замолената държава членка, не е възможно[20].

49. Ето защо предвид изложените съображения считам, че не е възможно на основание член 75 от Регламент № 4/2009 или на която и да било друга разпоредба от този регламент да бъде признато и изпълнено решение, постановено от юрисдикция на държава преди присъединяването ѝ към Съюза, по реда и условията, предвидени в Регламент № 4/2009. От това следва, че на това основание решенията, постановени от полските юрисдикции преди присъединяването на Полша към Съюза, не се ползват от право на признаване и изпълнение.

VI. Заключение

50. С оглед на всички изложените съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Court of Appeal in Northern Ireland (Апелативен съд на Северна Ирландия, Обединено кралство) преюдициални въпроси по следния начин:

„1) Дерогацията по отношение на действието във времето на Регламент № 4/2009 на Съвета от 18 декември 2008 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка, предвидена в член 75, параграф 2 от този регламент, трябва да се тълкува в смисъл, че се прилага само за решения, постановени от юрисдикция в държава, която към момента на постановяване на тези решения вече е членка на Съюза.

16 Вж. точка 38 от настоящото заключение.

17 Вж. в този смисъл решение от 9 февруари 2017 г., S. (C-283/16, EU:C:2017:104, т. 40).

18 Член 51, параграф 2, буква б) от Регламент № 4/2009.

19 Член 51, параграф 2, буква в) от Регламент № 4/2009.

20 Член 56, параграф 1, буква г) от Регламент № 4/2009.

2) Не е възможно на основание член 75 от Регламент № 4/2009 или на която и да било друга разпоредба от този регламент да бъде признато и изпълнено решение, постановено от юрисдикция на държава преди присъединяването ѝ към Съюза, по реда и условията, предвидени в Регламент № 4/2009“.